

Vrijedan doprinos romanistici

(Dan Munteanu Colán: *Breve historia de la lingüística románica*, ARCO/LI-BROS, Madrid, ISBN: 84-7635-591-2, 2005., 172 str.)

Sadržaj novog priručnika D. Munteanua Colána, rumunjskog romanista sa Sveučilišta Las Palmas de la Gran Canaria, u potpunosti opravdava svoj naslov. Ova knjiga nije uvod u studij romanistike niti ima tu ambiciju, već upravo kraći historijat romanske lingvistike kao discipline. Jednako tako, namjera autora nije bila napisati uvod u studij romanske filologije: samim svojim naslovom, a još više sadržajem, ova se knjiga pridružuje seriji priručnika koji naglašavaju razlike između romanske filologije i romanske lingvistike, upućujući ipak na «la interdependencia de las dos y, en un contexto más amplio, la necesidad, hoy en día, del enfoque interdisciplinario de la investigación» (str. 16).

U skladu s ovakvom koncepcijom u prvom dijelu knjige (*Historia de la lingüística románica*) daje se pregled razvoja romanističke misli, od «predznanstvene faze» (str. 41–61), kako je autor naziva, preko historijsko-komparativne metode – početka znanstvene romanistike (str. 62–68), neogramatičarske škole (str. 69–76), «zlatnog doba romanistike» (str. 77–94), strukturalističke škole (str. 95–107), generativističkog pristupa (108–112), pa do najnovijih sociolingvističkih teorija (str. 113–123), dok su izostala tradicionalna poglavlja o romanizaciji, jezičnim naslojavanjima, te o dijalektalnim po-

djelama. Umjesto toga, drugi dio knjige (*Clasificaciones de las lenguas románicas*, str. 123–150) posvećen je problemu klasifikacije romanskih jezika koji je, kako autor ističe u samom uvodu, «uno de los más importantes, polémicos y debatidos temas en la historia de la lingüística románica» (str. 25). Osobita pažnja posvećena je problematičnim temama vezanima uz genetičku klasifikaciju romanskih jezika (poglavlje 2. 3. *Teorías relacionadas con las clasificaciones genéticas*, str. 144–150), a to su: pitanje nastanka četiriju velikih rumunjskih dijalekata, položaj dalmatskog u Romaniji, pitanje jedinstva retoromanskih idioma, položaj frankoprovensalskog, gaskonjskog i katalonskog u Romaniji, pitanje lateralnih area na primjeru rumunjsko-španjolskih paralela, te pitanje odnosa lateralnih area u Iberoromaniji na primjeru katalonskog i galješkog. Autorov stav je jasan i nedvosmislen: spomenuta pitanja bila su (i ostala?) tema najznačajnijih knjiga i članaka u povijesti romanistike. Neki od najvećih romanista poput Ascolija, Meyer-Lübkea, Bartolija, Skoka, Menéndeza Pidala, Badié i Margarita, Rohlfsa, ukrštali su svoja koplja upravo na pitanjima položaja ovog ili onog idioma, a nerijetko i jedni drugima upućivali teške riječi. Autor očito misli i strukturom svog priručnika pokazuje da je povijest spomenutih pitanja ujedno i najznačajniji dio povijesti romanistike i u tome bismo mu dali potpuno za pravo. Treći dio knjige (*Las aportaciones de la lingüística románica al pensamiento lingüístico actual*, str. 151–163), svojevrsna lauda autora svojoj struci, posvećen je jednoj «prochosa conciliación entre la lingüística histórica y el estructuralismo» (str. 151) koja se inače primjećuje u za-

dnjih dvadesetak godina. Opoziciju dijakronijska istraživanja / teorijska istraživanja autor smatra jednom od najvećih nesreća koja je mogla zadesiti lingvistiku, te je kvalificira kao «falsa y absurda» (str. 161). Uspješan brak između opće i historijske lingvistike u krilu romanistike autor pripisuje upravo otvorenosti romanista (posebno američkih) prema novim teorijama, uključujući tu i generativizam, koji u njegovom «čistom» obliku s pravom optužuje za «rigidni formalizam» (str. 154). Njegov je zaključak da suvremenu romanistiku karakterizira «la variedad, un espíritu conciliador, y un mutuo respeto entre las distintas escuelas y orientaciones» (str. 161–162).

Hrvatsku će publiku svakako zanimati to što autor na samom početku upozorava na Skokov termin *Romania bizantina* (str. 24), dosta zanemaren kako kod nas, tako i u inozemstvu. U poglavlju o strukturalizmu autor ističe Muljačićev i Tekavčićev doprinos, a čak na dvama mjestima (str. 25 i 139) naglašava kako je Muljačić pokazao da sardskom pripada uistinu izdvojen položaj, jednak onom koji u klasifikaciji A. Alonsa uživaju francuski i rumunjski.

Naše primjedbe uglavnom su pojedinačnog karaktera, te se tiču manjih bibliografskih nepotpunosti. Te nepotpunosti ne utječu bitno na kvalitetu ukupnog teksta, ali svakako utječu na kvalitetu manjih odjeljaka. Tako, primjerice, u odjeljku *La pertenencia del dalmático al grupo balcanorromance o italaromance* (str. 147) autor smatra da Tagliavinijev termin *lingua ponte* treba bolje definirati, s čime bismo se svakako složili, te da je potrebno još radova kako bi se odredilo pri-

pada li dalmatskom položaj jezika mosta ili bi ga se moglo smatrati predstavnikom posebne dalmato-romanske skupine. Kako iz bibliografije i bilježaka proizlazi da autor nije konzultirao Tekavčićev članak «Le due sponde dell' Adriatico nei due millenni di storia linguistica romanza» (*Abruzzo XX*, 1–3, str. 41–60), ni Lüdtkeov članak «Fonetica e morfologia storico-comparative: il posto che spetta al romeno e al dalmatico di fronte alla compagine dialettale italiana» (*Abruzzo XX*, 1–3, str. 31–40), kao ni Muljačićev «Il gruppo linguistico illiro-romanzo» (*Italice et Romanica. Festschrift für Max Pfister zum 65. Geburtstag, Bd. 3*, Tübingen, 1997, str. 59–72), ostaje nam samo da nađamo bi li njegov zaključak o položaju dalmatskog bio drugačiji da je uzeo u obzir navedene radove. Odjeljak *El estatus de unidad independiente del grupo de hablas franco-provenzales* (str. 147–148) svakako bi dobio na informativnosti da je autor uzeo u obzir npr. Tuailonov članak «Le francoprovençal: progrès d'une définition» (*Travaux de linguistique et de littérature X, 1*, str. 293–339). Isto vrijedi za odjeljak o položaju gaskonjskog (str. 148): po nama, kapitalan prilog teorijama o ranoj autonomnosti tog idioma predstavlja Chambonov i Greubov članak «Note sur l'âge du (proto)gascon» (*Revue de Linguistique Romane*, 66, 2002, str. 473–495). Ne treba, međutim, gubiti iz vida da zadani okvir, kao i karakter knjige (priručnik), te opseg publike kojoj je ona namijenjena vjerojatno autoru nisu dopuštali da ulazi u neke detalje.

Usprkos ovim manjim primjedbama riječ je o vrijednom doprinosu romanistici, konciznog, a ipak informativnog, laga-

nog i nepretencioznog stila. Iako predaje na jednom španjolskom sveučilištu, Munteanu Colán ne pokazuje nikakve preferencije za hispanističke teme, a koje bi išle nauštrb drugih tema, te njegov priručnik možemo preporučiti studentima i profesorima romanistike u svim zemljama.

Nikola Vuletić